

her i Landet ikke gives nogen Stand, der lever under haarere Wilkaar end Husmandsstanden paa Landet, og jeg vil udtale det som min Overbevisning, at ved Undtagelser, som naturligvis ere tilstede, er der ingen Stand, hvor der er en saadan Offerberedvillighed til, med Tilfidefættelse af egne Hensyn, at se at ernære sin Familie og komme igjennem ved ganske overordentlig Arbeidsomhed — Arbeidsomhed hos Andre de søgne Dage i Ugen, Arbeidsomhed hjemme om Aftenerne og paa Helligdagene. Det er ikke et enkelt Exempel, der kan fremvise derfor, men det er gjennemgaende for hele Standen, og jeg spørger, om der ikke er Anledning til at løfte denne Stands Wilkaar, baade de materielle og de aandelige; thi de sidste løfter man ogsaa ved at sætte de Paagjældende under bedre materielle Wilkaar. Det erede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Wille) betragtede Loven som havende navnlig det Maal for sig at staffe Driftshjælp til Fremhjælp af Agerbrug her i Landet. Det har ikke været min Opfattelse af Forholdet, dengang jeg fremsatte Lovforslaget. Det er ogsaa derfor, jeg har en anden Mening end det erede Medlem i Spørgsmaalet om Begrænsningen af Loven, om hvem den skal angaa og hvem ikke, og det er derfor, jeg holder paa at tage de jordløse Huse med. Det er nemlig ikke blot Agerbruget, der skal ophjælpes, men en hel Stands Wilkaar, og det er ikke blot denne Stands materielle Interesser, man vil fremme, men ogsaa dens aandelige Interesser man vil fremme gennem en friere, sikkere og bedre Stilling for de Paagjældende, og dette opnaas ved at staffe dem saadanne Laan, der ikke gjøre dem afhængige af Andre, samtidigt med at de sikke dem i Besiddelse af deres Eiendom. Det løfter ikke blot deres materielle Stilling, men ogsaa deres aandelige, og jeg tror, at en Bestræbelse efter at fremme en Stands aandelige Stilling er lige saa Meget værd, som at søge at fremme dens Evne til at kunne dyrke sine Jordlodder paa bedre Maade. Det er altsaa ikke Hovedhensigten at staffe Drifts-laan til Fremme af et bedre Agerbrug, men jeg tilstaar, at en af de helbige Frugter af denne Lov, hvis den gaar igjennem, vil være, at den ogsaa sætter Folk i Stand til at staffe sig Driftskapital, der kan fremme det lille Agerbrug; Hovedhensigten har, som sagt, været at fremme en hel Stands aandelige og materielle Wilkaar, og for dette Viemed har man troet at turde vente, at der vilde være Beredvillighed til Offre, hvad jo ogsaa i det Hele har viist sig at være Tilfældet. Jeg kan ikke Andet end med Umerkendelse sige, at saavel i det andet Thing som her har der viist sig en gjennemgaende velvillig Stemning overfor Lovforslaget, og de forskjellige Opfattelser, der ere komne til Orde angaaende et eller andet Punkt i Lovforslaget, haaber jeg til Slutning vilde kunne fjernes, endsljændt der sels

fra velvillige Lalers Side er antydet saadanne Forandringer i Lovforslaget, som jeg rigtig nok tror vilde være meget uhenigtsmæssige, hvis man ønsker Loven fremmet. Dertil regner jeg den Begrænsning, som det erede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Wille) og andre erede Lalere have antydet, at det nemlig kun skulde være Huse med Jord, denne Lov kom til at angaa, ligesom jeg ogsaa dertil regner saadanne Forandringer som at tage Kjøbstadeieendomme med. Jeg tror, det vilde være vanskeligt at træffe Grændsen mellem de Kjøbstadeieendomme, der skulde optages i denne Lov, og dem, der ikke skulde optages deri. Hvad Kjøbstadeieendomme med Jord til angaar, saa have de jo Lighed med Landeieendomme, saaledes at det i og for sig af den Grund ikke kan være særligt at optage dem. Men jeg kan ikke se, at man kan optage een Klasse Kjøbstadeieendomme og ikke en anden, det forekommer mig overordentlig vanskeligt. Jeg tror ikke, der er samme Trang til denne Foranstaltning for de smaa Eiendomsbesiddere i Kjøbstæderne, som der er for dem paa Landet. Der er jo formentlig ikke saa overordentlig mange Kjøbstadeieendomme, der vilde komme med i disse Kreditforeninger, allerede af den Grund, at disse Eiendommers Vurderingssum vil falde over Grændsen her, men jeg tror heller ikke, det er nødvendigt for dem. Saavidt mig bekjendt, og jeg tror, det forholder sig saaledes, have Kreditforeningerne for Kjøbstadeieendomme deres Grændse for Ublaar længere nede end Landokreditforeningerne. Man kan opnaa mindre Laan der, end man kan opnaa i Landokreditforeningerne. Det var jo netop en Grund, hvorfor man mente, at dette Lovforslag har særlig Betydning og Vægt, og hvorfor det er nødvendigt, nemlig den, at man skulde kunne opnaa Laan, naar Eiendommens Taxationsværdi var under en vis Grændse. Cierne af Eiendomme i Kjøbstæderne ligge jo ogsaa langt nærmere ved Riberne til Laan ved Kasser, som beskæftige sig dermed, og Cierne af dem ere i det Hele taget mere bevandrede i Ordning af Pengeaffærer end Husmandsfolk, som bo langt fra Kjøbstæder. Dette gælder især i Sylland, hvor Befolkningen kan være meget spredt og paa mange Steder har en lang og trang Vej for at komme til Kjøbstad. Forholdene i Kjøbstæderne ere jo ogsaa ganske vist af en noget forskjellig Natur fra dem paa Landet. Det er høist sandsynligt, at den hele Ordning af Administrationen vil blive uforholdsmæssig dyrere, naar man skal have Kjøbstæderne med. De Folk, der fuldstændig magte og kunne bedømme Forholdene paa Landet, vilde ikke være saa orienterede, naar der er Spørgsmaal om Eiendomsforholdene i Kjøbstæderne, og Vurderingsmænd, Tilfynsmænd, som vilde være fuldstændig flikke til at røgte deres Raad paa Landet, vilde være mindre istand til at gjøre det i Kjøbstæderne, hvor Eiendommene ere af en anden